

3 классе дешара урока календарни тематически план

2023-2024 дешара иу

Кхетора каяхат (пояснительная записка)

Таханарча школан хъалхашка латт доккхий декхараши. Керттерча даькъе уж да хъалкхувши юааг1а т1ехье эздел долаш, г1улакхаца, нахаца товш, 1имерза, ший моттиг д1алаца ховш, Даьхе а, къам а, дезал а лоарх1аш, шийна хъалхашка латта декхараши кхетадеш, цу хъаькъахьа къахъегаш, дийша, 1илман лардаш 1омаяь, вахаре царех пайды эца ховш хъалкхеяр.

Вахар дег1адоааг1а 1илма, техника, культура дег1адарца. Царга хъежжа хила беза дешархоща тахан беш бола хъехам. Школашка вахарцара бувзам ч1оаг1баро д1адех хъехархощара дешархой теркам т1абахийта дезар – дукхаг1а долча даькъе шоашка уйла яйтар, 1илман лардаш тохкаш болх байтар, 1омадаьчох вахаре пайды эца ховргдолаш.

Найна мотт 1омабар, грамматика хар боккха лоарх1ам болаш да дешархой кхетам дег1абоалабара, х1ана альча, мотт 1омабарца кхетаю мета хозал, из б1аьхий хилар, кхыча къамий мотт а дикаг1а кхетабу бераша, цар культура йовза а новкъостал ду. Дешархоща д1ахъехар хила деза уж кхетаргболаш, ц1енача, аттача меттала, 1омадаьчох ма хулла дукхаг1а дукхаг1а пайды эца юи хургйолаш. Цудухъа найна мотт хъехачо керттердар хъакъоастадеш, цунна теркам т1абохийташ, грамматически бокъонаш в1аши юсташи бе беза ший болх.

Найна метта урокаш т1а дешархоща г1алг1ай метта грамматически лардаш 1омаю, къамаьл шаьрдара балхаш а ду.

Пхелаг1ча классе доладу грамматически даькъа – морфологи 1омае, из болх д1ахъо ялхлаг1чеи ворх1лаг1чеи классашка. Из раздел я къамаьла доакъоех кхетам луш, хъалха царех 1омадаьр к1оаргдеш, шердеш. Къамаьла доакъош 1омадеш дешархоща ха деза предложенешта юкъера уж шеко йоацаш белгалдаха.

Дешархой къамаьла культура лакхъяри 1омадаьчун навыкаши дег1айоалаири хила деза х1ара урока. Из болх д1ахъо тайп-тайпара упражненеш khoачашъярца. Упражненеша новкъостал ду 1омаяь бокъонаш ч1оаг1ъе, орфографически а пунктуационни говзал ч1оаг1ъе, грамматически материал дикаг1а кхетае а, йоазонца цунах пайды эца а.

Говзамече йоазонех пайды эцаш, дувзаденна къамаьл шаьрдеш дешархой теркам т1абахийта беза хъехархочо сочиненеш, изложенеш язъяра, говзамече текста тохкам бе 1омабара.

Тайп-тайпарча дошлоргех пайды эца 1омаде деза хъехархочо бераш, шоаш бувцаш бола мотт б1аьхий, ира, говза, хоза бувцаш болаш, къамаьл деча хана а йоазув деш а г1алаташ дергдоацаш. Х1ара уроках, кердачох хоам беш, хъалха 1омадаьр дагалувцийта деза дешархоща, кердачун хъалха 1омадаьчунца бувзам а беш.

Х1ара классе шу д1адолалуш а шу чакхдоалаш а хъалха 1омадаър кердадаккха деза дешархоща, программаца белгалбаяккха дувзаденна къамаъл шаърдара болх бизза д1абахъя беза.

Г1алг1ай мотт хъехара г1улакх доагг1ача тайпара хъехархочо д1ахъой, дешархощта шоай наьна мотт безалургба, шоаш 1омабечеа кхыча къамий меттай бокъонаш йовза атта хургда.

3 классе дешара урока календарни тематически план (68 с.)

№ ар г1.	Урока тема	Сахъ.	Ха		Ц1.болх
			лерх1а	йола	
	I четверть <i>Aхкеи гүйреи</i>				
1	Яндиев Дж. «Дешархощка»	1			
2	Муталиев Хъ-Б. « Цхъоалаг1ча сентябрे».	1			
3	Осмиев Хъ. «Хъехархо».	1			
4	Лъянов М. « 1арамхий йтсте».	1			
5	Осмиев Хъ. «Ахкан бийса», Гагиев Г. «Дог1а халхадувл», Ушинский К. «Маълха з1анарапш».	1			
6	Боков А. «Хъунаг1а».	1			
7	Хамхоев А. «Гуйра», «Гуйра».	1			
8	«Маъкхах дола дош».	1			
9	Классал арахъя дешар. Оакхарех дола фальгаш.	1			
10	Осмиев Хъ. «Ялата хам»,	1			
11	Чахкиев С. «Са юрт».	1			
	1алам лорадар – Даъхе лораяр да.				
12	Пришвин М. «Дагадоаг1арех», Гагиев Г. «Га д1аег1ай Мусас».	1			
13	Хашагульгов 1. «Лийга б1ийг».	1			
14	Плиев М-С. «Даъра чов»,	1			

15	Хашагульгов 1. «Лом».	1					
16	Саракаев Хь. «Борзик».	1					
17	Даурбеков Б. «Хъазилгаш лувца циск».	1					
18	Хашагульгов 1. «Сувсакъ», «Бларзадахка»	1					
	2 четверть						
19	Классал арахъя дешар «Сагах, цун гоазалах дола фылгаш».	1					
	<i>Берий вахар</i>						
20	Котиева Н. «Берашка», Солоухин В. «Вай берал».	1					
21	Гагиев Г. «Эздел».	1					
22	Осмиев Хь. «Д1аяха ха», Костоев 1. «Харцой нийсхой».	1					
23	Чантиев А. «Х1ана вар Мурад г1айг1ане».	1					
24	«Деналг1улакхаца хъахъокх».	1					
25	Гагиев Г. «Виза къонах».	1					
26	Классал арахъя дешар. Сакъердаме муг1араш.	1					
27	Чантиев А. «Дика оамал».	1					
28	Шадиев С. «Бурдолг».	1					
	1а.						
29	Арчаков Т. «Бераш 1анна г1аддахад», Осмиев Хь. «Лоа делх»,	1					
30	Ушинский К. «Биъ дагалоаттам».	1					
31	Фылг. «1ани ахкани хина къовсам».	1					
32	Хашагульгов 1. «Керда шу», Арчаков Т. «1а».	1					
	III четверть.						
33	Костоев 1. «Берза 1азал».	1					
34	Фылг «Хъуна оакхарий къамальаш», Баратынский «1ан сурташ».	1					
35	Классал арахъя дешар. Берех дола дувцараш.	1					
	<i>Г1улакх, эздел – доттаг1ий ба.</i>						
36	Гагиев Г. «Виза к1ант», Сулаев М. «Ца вовза доттаг1а».	1					
37	Гагиев Г. «Ахъмади Махъмади», Плиев М.-С. «Нийса язде 1омавелча».	1					
38	Костоев 1. «Дай хъехамаш», Озиев С. «Нахацара г1улакх».	1					

39	Гагиев Г. «Мишта яа еза майхх». <i>Дай мехка яхъ йола клантий.</i>	1				
40	«Арг1а т1ехъашка хинна т1ом», Муталиев Хь. «1919 шу Экажкъонгий - Юрта».	1				
41	Классал арахъа дешар. Даыхенах йола байташ.	1				
42	Зязиков Б. «Дего гешт дергдацар».	1				
43	Шадиев С. «Кавказа турпал – Тутаева Альсет».	1				
44	«Иштта т1ом бора вежараша».	1				
45	Шадиев С. «Осканов Суламбек – халкъа тешаме во1», «Ц1авенав тха лоалахо» Арчаков С.	1				
	<i>Вай ноаноех лаъца.</i>					
46	«Найна кулг» шира дувцар, Мякиев А. «Найна бийса».	1				
	<i>Б1аъсти.</i>					
47	Бианки В. «Март», «Оалхазараш ц1адаъхкад».	1				
48	Шадиев С. «Ялат д1аде доладир», Осмиев Хь. «Б1аъсти».	1				
49	Классал арахъа дешар. Оалхазараш дола фаялгаш.	1				
50	Яндиев Дж. «Балха 1уйре», фаялг «Доттаг1ий».	1				
51	Фаялг «Беши карти», Осмиев Хь. «Дог1а».	1				
	<i>Халкъа бағахбұвцам.</i>					
52	Мальсагов А. «Кицаш», «Мишта кхетаду вай кицаш».	1				
53	«Ховли-довзалеш», «Тхъуж - или».	1				
	<i>IVчетверть</i>					
54	Дахкильгов И. «Бийдолгаш».	1				
55	Классал арахъа дешар. 1аламах дола дувцараш.	1				
56	Фаялг «Къажкъайг».	1				
57	Фаялг «Пхъагало парг1атдаъха оакхарий».	1				
58	Фаялг «Борзи 1аъхари».	1				
59	Фаялг «Газеи цун б1ийгии», «Хъаъкъал теннад».	2				
60						
61	Фаялг «Са ги боаг1аргба хьо», «Мишта 1ехадаъд цогало оакхарий».	1				
62	Фаялг «Борзи, цогали,пхъагали».	1				

63	Фаълг «Котам».	1				
64	Фаълг «Дог – майра пхъагал».	1				
65	Фаълг «Пхъиди дахкеи», «Борг1али цогали», «Хъунсаг».	2				
66						
	<i>Шира дувцарави.</i>					
67	«Тускар ч1оаг1а делахъ», «Ц1а дехад».	1				
68-	«Лом – лом да», «Гий», «Миста бод биача тоалургвар».	1				